

Copyright © 2020 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Gençlik Araştırmaları Dergisi • Aralık 2020 • 8(Özel Sayı) • 5-23

ISSN 2147-8473

Başvuru | 25 Nisan 2020

Kabul | 10 Aralık 2020

Üniversite Gençliğinde İnternet Bağımlılığı ve Derste Siber Aylaklık Davranışları

*Çağdaş Ümit Yazgan**

*Ahmet Faruk Yıldırım***

Öz

Günümüzde işyerleri, çalışma süreleri, mabetler, merasim alanları, sohbet süreçleri gibi belli davranışları gerekli kılan zamanlar ve mekânlar artık internete yönelme davranışının önünde bir engel olarak görülmemektedir. Özellikle genç bireylerde mekâna ve zamana meydan okurcasına, yeni iletişim teknolojilerinin inşa ettiği alana katılma eğilimi gittikçe güçlenmektedir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin ders süreci ve sınıf ortamının yükümlülüklerinden uzaklaşarak siber uzama katılma davranışlarını temsil eden 'derste siber aylaklık davranışlarını' incelemektedir. Araştırmanın amacı, siber aylaklık davranışları ile ilişki olabilecek değişkenlerin ve internet bağımlılığının derste siber aylaklığı ne düzeyde etkilediğini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini, Türkiye'de bir devlet üniversitesinde öğrenimine devam eden ve orantılı tabakalı örneklem tekniğiyle seçilen 438 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılarak veri toplama sürecinde kişisel bilgi formu, siber aylaklık ölçeği ve internet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Erkek öğrencilerin internete bağımlılık ve derste siber aylaklık puan ortalamalarının kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Siber aylaklık ile sosyal medya hesap sayıları, günlük internet kullanım süreleri, TV izleme süreleri arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Derste siber aylaklık davranışlarını yordayan faktörler arasında internet bağımlılığının güçlü bir kestirici olduğu tespit edilmiştir. Tek başına internet bağımlılığı değişkeni, derste siber aylaklığın toplam varyansının %35'ini açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siber Aylaklık, Derste Siber Aylaklık, İnternet Bağımlılığı, Üniversite Gençliği, Sosyoloji.

* Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Nevşehir, cumityazgan@nevsehir.edu.tr ORCID: 0000-0002-3290-4202

** Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Nevşehir, afyildirim@nevsehir.edu.tr ORCID: 0000-0002-8743-2740

Abstract

Restrictions of time and place no longer constitute an obstacle to using the Internet in workplaces, places of worship, ceremonies, or face-to-face conversations. Young people in particular tend to use the Internet in a wider array of venues that have emerged as a result of new communication technologies. This research examines in-class cyberloafing behaviors, or more specifically, university students' tendencies to use the Internet while in classroom environments. The aim of the study is to identify the variables that may be associated with in-class cyberloafing behaviors and to determine the extent that Internet addiction affects in-class cyberloafing. The study sample consisted of 438 undergraduate students enrolled in a state university in Turkey who were selected through proportionate stratified sampling. Data were collected using quantitative research methods, a personal information form, the Cyberloafing Scale, and the Internet Addiction Scale. Male students were found to have significantly higher mean scores for internet addiction and in-class cyberloafing than female students. A weak, positive correlation was found between cyberloafing and the number of social media accounts, amount of daily internet usage, and amount of time spend watching TV. Internet addiction was found to be a strong predictor of in-class cyberloafing behaviors, explaining 35% of the total variance of cyberloafing in the course by itself.

Keywords: Cyberloafing, In-Class Cyberloafing, Internet Addiction, University Youth, Sociology

Giriş

İletişim teknolojileri, sosyal hayatı her geçen gün daha fazla etkilemektedir. İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, bireylerin günlük hayat pratiklerini ve sosyalleşme örüntülerini değiştirerek yeni davranış biçimleri ortaya çıkarmaktadır. Mekâna ve zamana yüklenen klasik anlamlar, duygular ve pratikler köklü biçimde değişmektedir. Özellikle genç bireylerde mekâna ve zamana meydan okurcasına yeni iletişim teknolojilerinin inşa ettiği siber uzama katılma eğilimi gittikçe güçlenmektedir. Çalışma süreleri, işyerleri, ders saatleri, derslikler, mabetler, merasim alanları, sohbet süreçleri gibi belli davranışları gerekli kılan zamanlar ve mekânlar, artık siber uzama yönelme davranışının önünde bir engel olarak görülmemektedir. Bu bakımdan internet tabanlı yeni etkileşim ortamlarına katılım, belli bir zaman ve mekânda konumlanan somut varoluşun sınırlılıklarına karşı bir alternatif olarak görülebilmektedir.

Manuel Castells'e göre enformasyon teknolojilerinin gelişimi, yeni bir toplumsal örgütlenme biçimi (ağ toplumu) inşa etmektedir. Telekomünikasyon ve bilgisayar teknolojileri, ağ oluşturma becerilerini geliştirmekte ve düğümler dizisi halinde sınırsız biçimde genişleyebilen iletişim örüntüleri ortaya çıkarmaktadır (Castells, 2013). Teknolojik olanaklar, modernliğin gelenekselleşen zaman ve mekân kavrayışlarını dönüştürmektedir (Timisi, 2005, s. 89). İnsanlar hâlâ mekânlarda yaşasalar da mekânların mantığı, anlam ve dinamikleri elektronik bağlantıların şekillendirdiği iletişim ağları aracılığıyla değişmektedir. Ağ toplumunda toplumsal pratikler, akışlar uzamı denilen yeni bir uzamsal

biçime dayanmaktadır. Elektronik bağlantıların ürettiği akışlar uzamı, zamansız zamanı tetiklemektedir. Mekân, zamana dayanmaktadır. Dolayısıyla zamansız zaman, toplumları adeta yapıbozuma uğratmaktadır. Teknolojiyi kullanan zamansız zaman, somut varoluşun bağlamından kaçmayı kolaylaştırmaktadır. Bireyler dağınık, parçalanmış, birbirleriyle ilgileri giderek kopan, zamanları birbirleriyle asla örtüşmeyen paralel evrenlerde yaşamaya başlamaktadır (Castells, 2013, s. 568-613). Siber uzam, zamansızlıkla temsil edilmektedir. Siber uzam, yaşanan zaman ile toplumsal zaman arasındaki ilişkileri giderek birbirinden ayırmaktadır. Toplumsallık, biyolojik ritimlerinden gittikçe uzaklaşmaktadır (Timisi, 2005, s. 94-95). Yeni iletişim teknolojileri, aynı zaman diliminde farklı zamanları yaşayan ve fiziksel düzeyde aynı mekân içerisinde bir arada olsa da farklı evrenlere ait mantıklar, anlamlar ve dinamiklerle hareket eden bireyler üretmektedir. Günümüz iletişim araçları, alışılmış mekânın ve zamanın sınırlarını çökertmiş durumdadır (Harvey, 1997, s. 94-95). Zamansal/mekânsal mesafeler teknoloji vasıtasıyla sıfırlanmaktadır. Mekân, beden kısıtlamalarından kurtulmuş durumdadır. Anlamları ve ilişkileri yeniden düzenlemek için bedenlerin fiziksel mekân içinde yer değiştirmesi hiç olmadığı kadar gereksiz hâle gelmiştir. Siber uzamda bedenlerin önemi yoktur, ama bedenlerin hayatında siber uzam, vazgeçilmez öneme sahiptir (Bauman, 2005, s. 23-26). Siber uzamdaki siber ilişkiler, gerçek davranışları artık kolayca alt edebilmektedir (Bauman, 2012, s. 201).

Yeni iletişim teknolojilerinin inşa ettiği yeni iletişim örüntüleri çerçevesinde siber uzama katılım davranışı, ölçsüz ve kontrol edilemez hâle gelerek yeni bir bağımlılık türüne ve sorumluluklardan kaçışı temsil eden yeni bir kaytarma biçimine dönüşebilmektedir. İletişim teknolojilerinin ürettiği siber uzama ölçsüz ve kontrolsüz biçimde kapılma davranışını temsil eden internet bağımlılığı ve çevrimdışı dünyanın belli alanlarına özgü yükümlülüklerden kaytararak çevrim içi dünyaya kaçışı temsil eden siber aylaklık gibi sorunlu pratiklerle eğitim ortamlarında ve süreçlerinde sıklıkla karşılaşılabilmektedir.

İnterneti yoğun biçimde kullanan gençlik kategorisinin bir alt kesimi olan üniversite gençliğinin derslerde siber aylaklık davranışlarını etkileyen faktörlerin tespit edilmesi üniversite gençliğinin sorunlu internet kullanım pratiklerinin netleştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Eğitim pratikleriyle iç içe geçen internet kullanımının daha çok olumsuz yönünü ifade eden derslerde siber aylaklığı etkileyen faktörleri ve siber aylaklık ile internet bağımlılığının arasındaki ilişkiyi belirlemek konu ile ilgili sınırlı düzeydeki literatüre önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin belli bir zaman diliminin (ders süresi) ve özel bir mekânın (sınıf ortamı) yükümlülüklerinden uzaklaşarak siber uzama katılma davranışlarını temsil eden siber aylaklık davranışlarını incelenmektedir. Araştırma üniversite öğrencilerinin derste siber aylaklık davranışları ile ilişkili değişkenlerin neler olduğunu ve internet bağımlılığının derste siber aylaklık davranışlarını ne düzeyde etkilediğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın teorik çerçevesinde internet bağımlılığı, siber aylaklık, eğitim ortamlarında siber aylaklık kavramları açıklanmaktadır.

İnternet Bağımlılığı ve Siber Aylaklık

Bilişim toplumu ve küreselleşmenin temel ikonuna dönüşen internet, özellikle gençlerin hayatında vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. İnternet, bir yandan anında ve dünyanın her yerinden sanal ortama ulaşma olanağı verirken, bir yandan da bağımlılığa yol açabilmektedir (Bayhan, 2011, s. 197). İnternet bağımlılığı kavramı 1990'lı yıllardan itibaren bilgisayar ya da teknoloji bağımlılığı kavramları aracılığıyla tartışılmış olsa da, ilk olarak 1996 yılında Amerikan Psikoloji Derneği'nin bir toplantısında kullanılmıştır. İnternet bağımlılığı; patolojik internet kullanımı, internet kullanım bozukluğu gibi kavramlarla da ifade edilebilmektedir (Hamade, 2009, s. 5). İnternet erişimi ve bilgisayar kullanımı ile ilgili davranış, arzu ve kaygılardaki kontrol kaybını ya da ölçüsüzlüğü karakterize etmektedir. İnternet erişiminin yaygınlaşmasına paralel biçimde internet bağımlılığı, popüler medyanın ve araştırmacıların ilgi odağı haline gelmeye başlamıştır (Shaw and Black, 2008, s. 353).

İnternet, günlük yaşamda sosyal ve duygusal ihtiyaçları giderme noktasında bir alternatif olarak görülebilmekte (Hamade, 2009, s. 5) ve bu bakımdan bir bağımlılık nesnesine dönüşebilmektedir. Young (1999), davranış ve dürtülerin kontrol edilememesi problemi olarak internet bağımlılığının çeşitli davranışları kapsadığını belirtmekte ve bu davranışları beş başlık altında toplamaktadır: çevrim içi ilişkilere katılım bağımlılığı, sanal sörf ve arama bağımlılığı, sanal seks bağımlılığı, bilgisayar oyunu bağımlılığı, sanal kumar ve alışveriş bağımlılığı. İnternet bağımlılığı ev, çalışma, akademi ile ilgili sorumlulukların ihmaline ve çeşitli sosyalleşme ve finans sorunlarının yaşanmasına neden olabilmektedir (Widyanto ve McMurrin, 2004, s. 449). Zamanının çoğunu siber uzamda harcamaya direnç gösterememekten dolayı insanlar işten atılabilmekte, okullarını terk edebilmekte hatta eşlerinden boşanabilmektedirler (Suler, 2004, s. 360).

2000'li yılların başında literatüre giren ve çoğunlukla çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, yönetim ve organizasyon, işletme alanlarında yoğun biçimde kullanılan siber aylaklık kavramı ise internetin çalışma ortamlarında, iş dışı amaçlarla kullanımını ifade etmektedir.

Lim (2002, s. 677), siber aylaklık kavramını internetin çalışma saatlerinde kişisel amaçlarla, çalışma verimliliğini düşürecek biçimde kullanılması olarak tanımlamakta, kişisel e-posta kullanımını ve internette sörf yapmayı belli başlı iki siber aylaklık davranışı olarak ayırmaktadır. Blanchard ve Henle (2008, s. 1067) e-posta kullanımı ve kontrolü gibi davranışları basit, online kumar ve alışveriş gibi davranışları ise ciddi siber aylaklık davranışları olarak sınıflandırmaktadır. Annandranjan ve meslektaşları (2004, s. 63) siber aylaklığa yakın bir kavram olan kişisel web kullanımını, çalışma süresi içerisinde iş dışındaki faaliyetlere yönelik olarak interneti kullanma davranışı olarak tanımlamaktadır. İşyerlerinde sıklıkla karşılaşılan kişisel internet kullanımını yıkıcı, öğretici, rekreasyonel ve muğlak olmak üzere dörde ayırmaktadır.

Siber aylaklık, literatürde çoğunlukla verimlilik ve kazanç kaybı ile ilişkilendirilen sorunlu bir davranış biçimi olarak betimlenmektedir. Siber aylaklık hem üretim hem de maliyet kayıpları nedeniyle yöneticilerin dikkatini önemli ölçüde çekmektedir. Bu tür davranışlar zaman zaman idareciler tarafından gözlem altına alınmak istenmekte, internet işlemleri filtrelenebilmektedir (Özkalp, Aydın ve Tekeli, 2012, s. 23). Siber aylaklık üretim, maliyet kayıplarının yanı sıra zamanın ve insan kaynaklarının etkili kullanılamamasına ve işletmelerin hukuki sorunlarla karşılaşmasına yol açabilmektedir (Kaplan ve Çetinkaya, 2014, s. 27).

Siber aylaklık, yıkıcı ve disfonksiyonel etkileri ile birlikte birtakım olumlu işlevlerle de ilişkilendirilmektedir (Anandarajan ve Simmers, 2005, s. 777). Rutinlerden kurtarma, kaygıyı azaltma (Beugre ve Kim, 2006, s. 835), ağır çalışma ve yoğun çabaya ara verme, problem çözebilme gücünü artırma, iş stresini azaltma, üretkenliği artırma (Anandarajan ve Simmers, 2005, s. 777), yorgunluğu azaltma, iş tatminini artırma, rekreasyon sağlama (Vitak, Crouse ve LaRouse, 2011, s. 1752), zihinsel rahatlatma (Özkalp ve Yıldız, 2018, s. 60) bu olumlu işlevlerden bazılarıdır.

Eğitim Ortamlarında Siber Aylaklık

Siber aylaklık ile ilgili çalışmalar bu davranışın daha çok iş ortamlarında araştırıldığını göstermektedir. Siber aylaklık davranışını çalışma ortamı ya da işyeri gibi standart bir alanla sınırlandırmanın mümkün olmayacağını belirtmek gerekir. Toplumsal yükümlülüklerin ve çeşitli rollerin yerine getirildiği aile ortamları, ibadet ritüellerinin gerçekleştirildiği mabetler, birincil ilişkilerin yer aldığı sohbet ortamları uyku, beslenme, kişisel bakımın sağlandığı zaman aralıkları gibi birbirinden farklı alanlar siber aylaklığa sahne olabilmektedir. Benzer biçimde eğitim ortamlarında da siber aylaklık davranışları ile karşılaşılabilir. Eğitim ortamı olarak dersliklerde sergilenen siber aylaklık davranışları ile işyerinde sergilenen siber aylaklık davranışları mantık olarak örtüşebilse de, bu uzamların niteliğinden kaynaklanan farklılıkların olduğunu belirtmek gerekir. Örneğin; verimlilik veya kardaki düşüş işyerindeki siber aylaklığın bir sonucu olarak değerlendirilebilirken, derste siber aylaklık davranışları farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Eğitim ortamlarında sergilenen siber aylaklık davranışları akademik başarıda düşüşe, öğretimde verimliliğin azalmasına ya da sınıf yönetiminin sarsılmasına yol açabilmektedir. Bunlarla birlikte çalışma gerekse eğitim ortamlarında siber aylaklık davranışları, belli bir mekân ve zaman diliminde belli bir alanın görev, sorumluluk veya yükümlülüklerinden uzaklaşarak, yeni iletişim teknolojilerinin inşa ettiği siber uzama kendini kaptırmayı ifade etmesi bakımından güçlü benzerlikler göstermektedir.

Eğitim ortamlarında internete erişim imkânlarının artması ve bu erişimin yaygınlaşması hem yeni fırsatlar oluşturmakta hem de çeşitli olumsuzluklara kaynaklık etmektedir. Son zamanlarda sınıflarda eğitim dışı kişisel amaçlarla internet kullanan öğrencilerin sayısındaki artış bir riske işaret etmekte ve endişe yaratmaktadır (Sivrikova, Roslyakova, Sokolova ve Moiseeva, 2019). Eğitimde siber aylaklık, öğrencilerin interneti, ders saatlerinde dersle ilgili olmayan kişisel işleri ya da farklı amaçları için kullanma eğilimleri ve davranışları (Akgün, 2019;

Gerow, Galluch ve Thatcher, 2010; Kalaycı, 2010) olarak tanımlanmaktadır. Araştırmacılar, internetin en yoğun kullanıldığı alanlardan birinin eğitim ortamları olduğunu belirtmektedir. Bu bakımdan mobil teknolojilerin ve kablosuz bağlantı ağlarının eğitim sistemi için fırsatlar kadar risklere yol açtığı gözden uzak tutulmamalıdır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ürettiği sosyal risklerden biri olan eğitimde siber aylaklık, eğitim sürecinde eğitimle bağlantısı olmayan siber meşguliyetleri ifade etmektedir. Siber aylaklığı bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanı ile bütünleşmesini engelleyen bir bariyer olarak nitelendirmek mümkündür. Eğitim ortamlarında öğretmen ve öğrenci siber aylaklıkla ilişkilendirilen iki temel bileşendir. Ancak siber aylaklık ile ilgili ampirik araştırmalar, öğrencilerin bu konuda öğretmenlerden daha aktif olduğunu göstermektedir (Sivrikova vd., 2019, s. 2-3). Eğitimde siber aylaklık literatürü, örneklem ve tema açısından çeşitlilik göstermektedir. Eğitim ortamlarında siber aylaklık konusu birbirinden farklı niteliklere sahip çeşitli kesimler üzerinden ele alınmaktadır. Örneğin; lise öğrencileri (Tanrıverdi ve Karaca 2018; Gezgin, Kamalı-Arsantaş ve Şumuer, 2018; Akgün, 2019; Baturay ve Toker, 2015) okul yöneticileri (Kurun ve Çobanoğlu, 2019; Özdem ve Demir, 2015), üniversite öğrencileri (Akbulut, Dursun, Dönmez ve Şahin, 2016; Varol ve Yıldırım, 2017; Şenel, Günaydın, Sarıtaş ve Çiğdem, 2019; Alan, 2019; Zoghbi ve Lara, 2012; Wu , Mei ve Ugrin, 2018), lisansüstü öğrenciler (Bağrıaçık-Yılmaz, 2017) stajyer öğrenciler (Ayazlar, Sayman ve Çınar, 2018), akademisyenler (Palladan, 2018; Ulusoy ve Benli, 2017) gibi eğitimin farklı aktörleri üzerinden çeşitli araştırmaların yürütüldüğü görülmektedir.

10

Siber aylaklık araştırmalarında örneklem konusunda gözlenen çeşitliliğin tema bakımından da mevcut olduğu söylenebilir. Araştırmalarda derste siber aylaklığı yordayan faktörler ve siber aylaklığın nedenleri irdelenmekte (Şenel vd., 2019), öğrencilerin perspektifinden siber aylaklık davranışları betimlenmekte, bu davranışların nedenleri ve siber aylaklığı önleyecek çözümler değerlendirilmekte (Varol ve Yıldırım, 2019), bu davranışlar kaynağı bakımından öğretene ve öğrenciye (Varol ve Yıldırım, 2018) merkezli olarak sınıflandırılabilir. Eğitim ortamlarında siber aylaklık davranışları; akademik performans düzeyi (Wu, Mei ve Ugrin, 2018) sınıf, cinsiyet (Arabacı, 2017) derse katılım, öğretmenlerin sınıf yönetme biçimi (Soh, Koay ve Yelk, 2018) sosyal ağların kullanım yoğunluğu, internette kesintisiz kalma süresi (Alan, 2019), yalnızlık düzeyi (Korucu ve Kara, 2019), geleneksel sapma davranışlarından farklılaşması (Zoghbi ve Lara, 2012) gibi farklı değişken ya da konularla ilişkilendirilebilmektedir.

Derste siber aylaklığın akademik başarı düzeyi ile ilişkisi konusunda bir belirsizliğin mevcut olduğu söylenebilir. Bazı araştırmalarda teknoloji kullanım süresi ile akademik başarı düzeyi arasında bir ilişki bulunmazken, bazı araştırmalarda siber aylaklığın düşük akademik başarı düzeyi ve düşük performans ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Siber aylaklık, öğrenciyi çoklu göreve zorlayabilmekte bu durum ise eğitim ortamı ile bütünleşmeyi zayıflatarak zaman ve enerji kaybına yol açabilmektedir (Durak, 2019, s. 9).

Problemlili internet kullanımı ile akademik özyeterlilik düzeyi arasında negatif bir ilişki kurulabilmekte (Odacı, 2011, s. 1111) ve öğrencinin otokontrol sağlayamaması sonucunda akademik erteleme davranışının ortaya çıkmasına yol açabilmektedir (Durak, 2019, s. 10). Siber alanda gerçekleştirilen amaç dışı bir faaliyet olarak siber aylaklık, eğitimde motivasyon kaybına ve dikkatin azalmasına yol açabilmektedir (Arabacı, 2017, s. 81). Siber aylaklık davranışı gösteren öğrencilerden oluşan bir sınıfta öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, dersin kapsamı önemini yitirmektedir. Böyle bir ortamda dersin planlanan hedeflerine ulaşması zorlaşmaktadır (Şenel vd., 2019, s. 19).

Bu araştırmada siber aylaklığın sadece çalışma hayatına ilişkin bir problem olmadığı varsayılmakta ve eğitimde siber aylaklık konusu üniversite öğrencileri örneğinde incelenmektedir. Siber aylaklığın sonuçları ya da akademik başarı üzerine etkilerinden ziyade siber aylaklık ile ilişkili değişkenlerin neler olabileceği ve internet bağımlılığının siber aylaklığı ne düzeyde etkilediği araştırılmaktadır. Bu bakımdan araştırmada yanıt aranan sorular şu şekilde sıralanabilir.

1. Öğrencilerin derste siber aylaklık davranışlarında bulunma durumları ve internet bağımlılık düzeyleri nasıldır?
2. Öğrencilerin cinsiyetleri, mezun oldukları okul türleri, doğum yerlerinin niteliği gibi demografik nitelikleri ve sosyal medya hesabı sayısı, internet kullanım süreleri, bölümden memnuniyet düzeyleri gibi özellikleri ile öğrencilerin derste sanal aylaklık davranışları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin internet bağımlılık puanları, öğrencilerin derste sanal aylaklık davranışlarını ne düzeyde yordamaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Kesitsel ve betimleyici nitelikteki bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılmış ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, bir devlet üniversitesinin merkez kampüsünde yer alan farklı fakültelerde öğrenimine devam eden 7499 lisans öğrencisinden orantılı tabakalı örneklem tekniğiyle, %95 güven aralığı ve %5 hata payı (365 öğrenci sayısı) dikkate alınarak seçilen 438 lisans öğrencisi ile yürütüldü. Merkez kampüste yer alan fakülteler birer tabaka olarak belirlenerek fakültelerin 1. ve 4. sınıf öğrencileri örnekleme dâhil edildi. Fakülte ve sınıf alt tabakaları belirlendikten sonra örneklem, alt tabakalardan gönüllülük esasına dayalı biçimde basit rastgele örneklem tekniği ile seçildi. Araştırmaya katılan öğrencilerin 169'u fen-edebiyat fakültesi, 106'sı iktisat fakültesi, 68'i eğitim fakültesi, 44'ü turizm fakültesi,

30'u ilahiyat fakültesi, 21'i mühendislik fakültesinde eğitim görmektedir. Öğrencilerin 209'u 1. sınıf, 229'u 4. sınıf öğrencisidir. Katılımcıların 273'ü kadın, 165'i erkektir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyet (n= 438)	Kadın	273	62,3
	Erkek	165	37,7
Doğum Yerinin Niteliği (n= 436)	Köy	87	20
	Kasaba/İlçe	142	32,6
	Kent	207	47,5
Mezun Olunan Lise Türü (n= 438)	Genel lise	95	21,7
	Meslek lisesi	77	17,6
	Anadolu lisesi	177	40,4
	İmam Hatip L.	61	13,9
	Diğer	28	6,4
Anne Eğitim Durumu (n= 437)	İlkokul Altı	76	17,4
	İlkokul Mezunu	217	49,7
	Ortaokul Mezunu	75	17,2
	Lise Mezunu	50	11,4
	Yükseköğretim	19	4,3
Baba Eğitim Durumu (n= 438)	İlkokul altı	31	7,2
	İlkokul Mezunu	164	37,9
	Ortaokul Mezunu	85	19,6
	Lise Mezunu	91	21
	Yükseköğretim	62	14,3

Anne Mesleği (n= 435)	Ev Hanımı	370	85,1
	İşçi	25	5,7
	Memur	14	3,2
	Emekli	12	2,8
	Serbest Meslek	14	3,2
Baba Mesleği (n= 438)	Emekli	112	26,2
	Serbest Meslek	100	27,2
	İşçi	81	19
	Memur	61	14,3
	Çiftçi	35	8,2
	İşsiz	22	5,2

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin daha çok köy, kasaba-ilçe kökenli oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu (%40,4) Anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerin annelerinin (%84,3) ve babalarının (%64,3) çoğunluğu eğitim bakımından lise altı eğitim düzeyindedir. Öğrencilerin anneleri çoğunlukla ev hanımı (%85,1), babaları ise serbest meslek sahibi (%27,2), emekli (%26,2) veya işçidir (%17). Ailelerin aylık gelirlerinin ortalaması ise 3058 TL'dir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrenciler ile İlgili Diğer Özellikleri

		N	%
Günlük TV izleme süresi (n= 434)	1 saatten az	329	75,8
	1-2 saat	71	16,4
	3-4 saat	27	6,2
	5-6 saat	5	1,2
	7 saat ve üzeri	2	0,5

Günlük internet kullanım süresi (n=435)	1 saatten az	24	5,5
	1-2 saat	93	21,4
	3-4 saat	165	37,9
	5-6 saat	95	21,8
	7 saat ve üzeri	58	13,3
Sosyal medya hesabı sayısı (n=436)	0-1 adet	93	21,3
	2-3 adet	174	39,9
	4-5 adet	130	29,8
	6-7 adet	35	8
	7 ve üzeri	4	0,9
Bölümden memnuniyet (n=438)	Memnun değilim	29	6,6
	Kararsızım	85	19,4
	Memnunum	231	52,7
	Çok memnunum	59	13,5
	7 ve üzeri	4	0,9

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım sürelerinin TV izleme süresine oranla yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun 2-3 adet sosyal medya hesabına sahip (%39,9) olduğu görülmektedir. Bölümlerinden memnun ve çok memnun olanların (%66,2) çoğunluğu oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı kişisel bilgi formu, internet bağımlılığı ölçeği ve siber aylaklık ölçeği olmak üzere 3 bölüm ve 69 maddeden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: 20 maddelik kişisel bilgi formunda öğrencilerin sosyoekonomik (aile geliri gibi) ve sosyokültürel (anne-baba eğitim düzeyi ve mesleği gibi) özelliklerini betimlemeyi amaçlayan sorulara ve TV'ye, internete ayrılan süre, sosyal medya hesaplarına sahiplik durumu, bölümden memnuniyet, üniversitede yürütülen sosyal ve kültürel etkinliklere katılım gibi konulara yer verilmiştir.

Siber Aylaklık Davranışları Ölçeği: Öğrencilerin siber aylaklık düzeyini belirlemek için Akbulut, Dursun, Dönmez ve Şahin (2016) tarafından geliştirilen Siber Aylaklık Davranışları Ölçeği kullanıldı. Siber aylaklık davranışları ölçeği; paylaşım, alışveriş, durum güncelleme, oyun/bahis, içerik erişimi şeklinde 5 alt boyut ve 30 maddeden oluşmaktadır. Her madde için 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin her bir alt boyutundan alınan yüksek puan, bireyin ilgili alt boyutun değerlendirdiği özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek ayrıca siber aylaklık toplam puanı da vermektedir. Ölçek puanlanırken alt boyutların ve toplam puanın ortalaması alınmaktadır. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısına bakılmış ve değer 0.95 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada, ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.961 olarak hesaplandı.

İnternet Bağımlılığı Testi: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini belirlemek için Young (1998) tarafından geliştirilen, Çakır-Balta ve Horzum (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan internet bağımlılığı testi kullanıldı. Çakır-Balta ve Horzum tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında 20 madde olan ölçekten, 1 madde çıkartılarak, 19 madde kullanıldı. Her madde için 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten alınan toplam puan internet bağımlılığı toplam puanını vermektedir. Türkçe uyarlama çalışmasında ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısına bakılmış ve değer 0.89 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada, ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.886 olarak hesaplandı.

Veri Toplama Süreci

Verilerin toplanması, gerekli izinler alındıktan sonra araştırmacılar tarafından gerçekleştirildi. Anket uygulamalarının yapılacağı sınıflar belirlenirken ilgili fakültelerden belirlenen sınıfların öğretim üyeleri ile birlikte planlamalar yapıldı ve uygulama yapılacak zaman aralıkları netleştirildi. Araştırmanın uygulama süreci 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Bahar dönemi Nisan ayı boyunca devam etti. Anketlerin uygulanması zaman zaman ilgili dersin öğretim üyesi eşliğinde zaman zaman sadece araştırmacılar tarafından gerçekleştirildi. Gönüllü olan öğrencilere bilgilendirilmiş onam formu imzalatılarak anket uygulandı. Anketlerin uygulaması öğrenci başına ortalama 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler kodlanarak SPSS (Statistical package for social sciences for windows 22.0) paket program ile değerlendirildi. Araştırmada 465 anket uygulandı ancak hatalı ve eksik olduğu tespit edilen 27 anket analiz işlemine tâbi tutulmadı. Toplamda 438 anket verisi analiz edildi. Tanımlayıcı bilgilerin değerlendirilmesinde sayı ve

yüzde dağılımları, ortalama (mean) ve standart sapma gibi (standart deviation) tanımlayıcı istatistikler kullanıldı. Verilerin niteliğine göre iki grubu karşılaştırmak için iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (two independent samples t test) verilerin homojen olmadığı durumlarda Mann Whithney U Testi (Mann Whitney U test); çoklu grupları karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (One way ANOVA) ve veriler homojen olmadığında ise Kruskall Wallis varyans analizi (Kruskall Wallis variance analysis) uygulandı. Üç ve daha fazla sayıda değişkene sahip olan gruplarda, veriler homojen olduğunda farkı yaratan grubu bulmak için Tukey HSD testi (Tukey HSD test); veriler homojen olmadığında ise Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U testi (Mann Whitney U test with Bonferroni correction) uygulandı (Polit ve Beck, 2010).

Sürekli değişkenler arasındaki anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını yoklamak (örneğin siber aylıklık düzeyi ile sahip olunan sosyal medya hesabı sayısı arasındaki ilişki) ve anlamlı ilişki varsa bu ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek amacıyla korelasyon analizi uygulandı. Son olarak bağımlı değişken kabul edilen siber aylıklık düzeyi ile bağımsız değişken olarak kabul edilen internet bağımlılığı düzeyi, cinsiyet, sosyal medya hesabı sayısı, internet kullanım süresi gibi değişkenler arasındaki ilişkileri açıklayabilmek amacıyla çoklu regresyon analizi uygulandı.

Bulgular

Öğrencilerin derste siber aylıklık davranış ve internet bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi için ölçek puan ortalamaları alınmıştır. Sonuçlar Tablo. 3'te verilmektedir.

Tablo 3. Derste Siber Aylıklık, Derste Siber Aylıklık Alt Boyutları, İnternet Bağımlılığı Puanlarının Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	N	Madde Sayısı	Minimum puan	Max. puan	\bar{x}	ss	Shg
Derste Siber Aylıklık Davranışı	438	30	30	150	57,79	24,71	1,18
Derste Paylaşım Alt Boyutu	438	9	9	45	19,87	8,41	0,4
Derste Alışveriş Alt Boyutu	438	7	7	35	12,42	6,2	0,29
Derste Durum Güncelleme Alt Boyutu	438	5	5	25	9,01	5,07	0,24

Derste Oyun/ Bahis Alt Boyutu	438	4	4	20	6.73	3.83	0.24
Derste İçerik Erişimi Alt Boyutu	438	5	5	25	9.75	5.41	0.25
İnternet Bağımlılığı	438	19	19	78	43.15	12.29	0.58

Tablo 3 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı puan ortalamasının ($\bar{x}=43,15$), derste siber aylaklık davranışı puan ortalamasının ($\bar{x}=57,79$) ortalamadan düşük olduğu gözlemlenmektedir. Siber aylaklık davranışları alt boyutlarının puan ortalamaları incelendiğinde paylaşım alt boyutu puan ortalamasının ($\bar{x}=19,87$) diğerlerine oranla yüksek olduğu görülmektedir. Sırasıyla derste içerik erişimi ($\bar{x}=9,75$) ve durum güncelleme boyutlarının ortalamalarının ($\bar{x}=9,01$) derste paylaşım alt boyutunun ortalamasını takip ettiği anlaşılmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin derste siber aylaklık ölçeği, bu ölçeğin alt boyutları ve internet bağımlılığı ölçeği puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı t testi ile incelendi. Sonuçlar Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Siber Aylaklık ve İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

Siber Aylaklığın Alt Boyutları								
	N	Paylaşım $\bar{X} \pm SS$	Alışveriş $\bar{X} \pm SS$	Durum güncelleme $\bar{X} \pm SS$	İçerik erişim $\bar{X} \pm SS$	Oyun- Bahis $\bar{X} \pm SS$	Siber Aylaklık Toplam Düzeyi $\bar{X} \pm SS$	İnternet Bağımlılığı Toplam Düzeyi $\bar{X} \pm SS$
Cinsiyet								
Kadın	273	18,86±7,93	11,22±5,44	8,43±4,75	9,03±5,02	5,65±2,74	53,21±21,43	40,69±11,31
Erkek	165	21,55±8,93	14,39±5 6,95	9,96±5,44	10,94±5,83	8,50±4,65	65,37±27,79	47,22±12,80
Değerlendirme		Z= 2,995, p=0,003	Z=4,849, p=0,001	Z= -2,522, p= 0,012	Z=3,234, p=0,01	Z=6,741, p=0,001	Z= -4,344, p=0,001	t=- 5,566, p= 0,001

Tablo 4'te görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin siber aylaklık ölçeği ve siber aylaklık alt boyutları ve internet bağımlılığı ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiş ($p<0.01$); buna göre erkeklerin puanları kadınlardan anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin siber aylaklık ölçeği ve bu ölçeğin alt boyutları, internet bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puanlar, sahip olunan sosyal medya hesap sayıları, günlük internet kullanım süreleri, TV izleme süreleri, bölümden memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkileri yoklamak, anlamlı ilişki varsa bu ilişkilerin yönünü ve gücünü belirlemek amacıyla korelasyon analizi uygulandı. Sonuçlar Tablo.5'te verilmektedir.

Tablo 5. Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Derste siber aylaklık	--										
2	İnternet bağımlılığı	.598**										
3	Paylaşım	.888**	.579**									
4	İçerik erişimi	.835**	.452**	.655**								
5	Durum güncelleme	.793**	.438**	.638**	.533**							
6	Oyun/Bahis	.816**	.496**	.622**	.700**	.554**						
7	Alışveriş	.890**	.534**	.700**	.692**	.663**	.717**					
8	İnternet kullanımı	.205**	.264**	.251**	.165**	.180**	.089**	.129**				

9	Sosyal medya hesabı sayısı	.205**	.180**	.202**	.123**	.284**	.107**	.138**	.266**		
10	TV izleme	.117**	.121**	.123**	.102**	.049**	.125**	.090**	.034**	.009**	
11	Bölümden memnuniyet	-.138**	-.135**	-.136**	-.111**	-.073**	-.128**	-.129**	-.125**	-.003**	-.025**
** p<.01 * p<.05											

Tablo 5'te görüleceği üzere derste siber aylaklık davranışı ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde, orta düzeyli anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($r=0,59$; $p<0,1$). Derste siber aylaklık düzeyi, siber aylaklığın alt boyutları ve internet bağımlılığı arasında pozitif yönde, çoğunlukla orta ve yüksek düzeyde çıkan anlamlı ilişkiler dikkat çekmektedir. Sahip olunan sosyal medya hesabı sayısı, günlük internet kullanım süresi, günlük TV izleme süresi, bölümden memnuniyet düzeyi değişkenlerinin gerek birbirleri, gerekse ölçekler ve alt boyutlar arasında anlamlı ancak zayıf bir ilişki mevcuttur. Bölümden memnuniyet düzeyinin diğer değişkenlerle negatif yönde, zayıf ilişkisi mevcuttur.

Derste Siber Aylaklığı Yordayan Faktörler

Araştırmada bağımlı değişken kabul edilen derste siber aylaklığı yordayan bağımsız değişkenlerin tespiti için aşamalı çoklu regresyon analizi uygulandı. Sonuçlar Tablo 6 ve Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 6. İnternet Bağımlılığı Puanının, Sosyal Medya Hesabı Sayısının ve Cinsiyetin Derste Siber Aylaklık Puanlarını Yordamasına İlişkin R ve R² Değişimi

Yordanan Değişken	Yordayan Değişkenler	Çoklu R	R ²	R ² Değişim	F Değişim	Sd1	Sd2	F değişim p
Derste Siber Aylaklık	İnternet Bağımlılığı	.595	.354	.352	233,829	1	427	.000
	Sosyal Medya Hesabı Sayısı	.603	.363	.361	6,463	1	426	.011
	Cinsiyet	.609	.371	.367	5,209	1	425	.023

Tablo 6'da görüldüğü gibi regresyon katsayıları incelendiğinde internet bağımlılığı, sahip olunan sosyal medya hesabı sayısı ve cinsiyet derste siber aylaklık puanlarına ilişkin

toplam varyansın %37'sini açıklamaktadır ($R=.609$; $R^2=.371$; $p<0.05$). Buna göre belirtilen değişkenlerin birlikte, derste siber aylıklık puanlarına ilişkin varyansı açıklamada yüksek düzeyde etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo.7. İnternet Bağımlılığının, Sosyal Medya Hesabı Sayısı ve Cinsiyetin Derste Siber Aylıklık Puanlarını Yordamasına İlişkin B ve Beta Değerleri

Yordanan Değişken	Analiz Aşamaları	Yordayan Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p	VIF
Derste Siber Aylıklık	1. Aşama	(Sabit)	5.890	3.529		1.669	.096	
		İnternet Bağımlılığı	1.203	.079	.595	15.291	.000	1.000
	2. Aşama	(Sabit)	3.093	3.675		.842	.400	
		İnternet Bağımlılığı	1.168	.079	.578	14.721	.000	1.031
	3. Aşama	(Sabit)	-1.096	4.092		-.268	.789	
		İnternet Bağımlılığı	1.121	.082	.554	13.719	.000	1.103
		Sosyal Med. Hesabı	1.369	.559	.096	2.448	.015	1.033
		Cinsiyet	4.652	2.038	.091	2.282	.023	1.078

Tablo 7’de görüldüğü üzere, siber aylıklık puanlarının yordanmasına ilişkin aşamalı çoklu regresyon analizi üç aşamada tamamlandı. İlk aşamada öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının ($\beta=0,595$) öğrencilerin siber aylıklık puanlarının toplam varyansının %35’ini ($R^2=0,354$; $p<0.01$) açıkladığı görülmektedir. İkinci adımda modele internet bağımlılığının ($\beta=0,578$) yanında sahip olunan sosyal medya hesabı bağımsız değişkeni ($\beta=0,100$) eklendi. İnternet bağımlılığı ve sahip olunan sosyal medya hesabı sayısının birlikte derste siber aylıklığı toplam varyansının %36’sını ($R^2=0,363$; $p<0.05$) açıkladığı tespit edilmiştir. Üçüncü adımda modele internet bağımlılığı ($\beta=0,554$), sahip olunan sosyal medya hesabı sayısının ($\beta=0,096$) yanında cinsiyet ($\beta=0,091$) bağımsız değişkeni eklendi. İnternet bağımlılığı, sahip olunan sosyal medya hesabı sayısı ve cinsiyet bağımsız değişkenlerinin birlikte derste siber aylıklığı toplam varyansının %37’sini ($R^2=0,371$; $p<0.05$) açıkladığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin derste siber aylıklık puanlarının toplam varyansını açıklamada değişkenler önem sırasına göre derecelendirilecek olduğunda ilk sırada internet bağımlılığının oldukça güçlü bir kestirici değişken olduğu, ikinci sıradaki sosyal medya hesabı sayısı ve üçüncü sıradaki cinsiyet değişkenlerinin model içerisinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye ancak görece düşük regresyon değerlerine sahip oldukları tespit edildi.

Aşamalı regresyon analizi işleminde not ortalaması, günlük internet kullanım süresi, günlük TV izleme süresi, bölümden memnuniyet düzeyi ve üniversitedeki sosyal ve kültürel etkinliklere katılım düzeyi değişkenleri derste siber aylaklığı anlamlı düzeyde yordamadığı için analizin dışında tutulmuş ve işleme alınmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin derlerde sergiledikleri siber aylaklık davranışları ile ilişki olabilecek değişkenlerin neler olabileceğini ve internet bağımlılığının derlerde siber aylaklık davranışlarını ne düzeyde etkilediğini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ve derste siber aylaklık davranışı puan ortalamalarının, ölçek ortalamalarından düşük olduğu belirlenmiştir. Siber aylaklık davranışları alt boyutlarının puan ortalamaları incelendiğinde paylaşım alt boyutu puan ortalamasının diğerlerine oranla yüksek olduğu görülmektedir. Şenel ve meslektaşlarının (2019, s. 103) yürüttüğü araştırmada da üniversite öğrencilerinin en fazla siber aylaklık davranışını derste paylaşım yaparak sergiledikleri tespit edilmiştir. Yaşar ve Yurduğül'ün araştırmasında da derste sosyal ağlara katılımın oldukça yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada sırasıyla derste içerik erişimi ve durum güncelleme boyutlarının ortalamalarının derste paylaşım alt boyutunun ortalamasını takip ettiği tespit edildi.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin derste siber aylaklık davranış puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edildi. Erkek öğrencilerin siber aylaklık puan ortalamaları, kadın öğrencilerden daha yüksektir. Başka araştırmalarda da (Dursun, Dönmez ve Akbulut, 2018, Çok ve Kutlu, 2018, s. 15; Ayazlar, Sayman ve Çınar, 2018, s. 33; Baturay ve Toker, 2015) cinsiyet ile derste siber aylaklık arasında anlamlı bir farkın olduğu ve erkek öğrencilerin siber aylaklık davranışı sergileme düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Lise düzeyinde erkek öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit eden Akgün (2020, s. 98) cinsiyet etkisine yönelik bu bulgunun ortaya çıkma sebebini, erkeklerin teknolojiye daha meraklı olmaları, akıllı telefonlarında birçok yeni uygulamayı kullanmaları ve internet bağımlılığı ve oyun bağımlılığı konusunda kadınlara nazaran daha yatkın olmaları ile açıklamaktadır. Kılıç'ın (2017, s. 137) araştırmasında da kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrenciler daha yüksek oranda interneti en güvenilir iletişim aracı olarak gördüklerini belirtmektedirler. Bunlarla birlikte erkekler için internet kamusal ve özel alanın sınırlarının daha fazla silikleşebildiği bir alan olabilirken, kadınlar için ise fiziki gerçeklikte belirlenmiş kadına ait özel sınırların devam ettiği bir alan olabilmektedir (Sütlüoğlu, 2015, s. 133). Dolayısıyla, siber uzam kadınların daha dikkatli ve sınırlı düzeyde katıldıkları bir alana dönüşebilmektedir.

Erkek öğrencilerin siber aylaklık davranışlarını kadın öğrencilerden daha fazla sergilemeleri, erkeklerin gelişim süreci ile de ilişkilendirilebilir. Geleneksel değerlerin etkisini sürdürdüğü yapılarda erkekler, yetiştirilme ve sosyalleşme süreçlerinde, aile içerisinde ve sosyal ortamlarda daha az kısıtlanma ile karşılaşabilmektedir. Eğitim ortamlarında erkek

öğrenciler, daha az titizlik göstererek kurallara uyma konusunda esnek davranışlar sergileyebilmektedir. Bu bakımdan istenmeyen bir davranış olarak derslerde siber aylaklık erkek öğrencilerde daha fazla yaygınlaşabilmektedir.

Erkek öğrencilerin derste siber aylaklık davranışlarını daha fazla sergilemeleri, erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin yüksekliğiyle ilişkilendirilebilir. Bu çalışmada derste siber aylaklık davranışı sergileme davranışı gibi internet bağımlılığı konusunda da erkek öğrencilerin istatistiksel bakımdan anlamlı düzeyde yüksek ortalamayla sahip olduğu tespit edilmiştir. Diğer araştırmalara (Arslan ve Bardakçı, 2020; Kırnık, Susam ve Özbek, 2019; Balcı ve Gülnar, 2009; Shaw ve Black 2008) bakıldığında erkeklerde internet bağımlılığının daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bazı araştırmalar (Tutgun-Ünal ve Bozkurt, 2020; Dikmen ve Tuncer, 2018) ise kadınların internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmektedir.

Bu çalışmada, öğrencilerin derste siber aylaklık davranış puanları ile günlük internet kullanım süreleri arasındaki pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edildi. Aynı şekilde Korucu ve Karaca'nın (2019, s. 49) yaptıkları çalışmada da öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süreleri arttıkça derste siber aylaklık sergileme düzeylerinin yükseldiği ortaya çıkmıştır. Şenel ve meslektaşlarının (2019, s.103) yürüttüğü çalışmada da internette daha fazla vakit geçiren üniversite öğrencilerinin derste siber aylaklık davranışlarının arttığı tespit edilmiştir. Seçkin ve Kerse (2017, s.109) ile Sartepeci (2019) çalışmasında da sosyal medyada daha fazla zaman geçiren üniversite öğrencilerinin siber aylaklık davranışlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Akgün'ün (2019, s. 21) lise öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada da öğrencilerin derslerde siber aylaklık davranışında bulunma durumlarının, günlük sosyal ağlarda geçirdikleri süre değişkeni açısından farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bireyin sosyal hayatı bir bütün olarak ele alınacak olursa sosyal hayatın farklı alanlarında sergilenen davranışların birbiri ile tutarlılık gösterebileceği söylenebilir. Eğitim ortamlarının dışındaki alışkanlıklar, yerleşik tutum ve davranışlar eğitim ortamında da etkisini önemli ölçüde devam ettirebilmektedir. Eğitim ortamı dışında gündelik hayatta internette fazla vakit geçiren öğrenciler, bu davranışlarını eğitim ortamına taşıyabilmekte ve ders sürecinde ders dışı amaçlarla interneti kullanabilmektedirler.

Bu çalışmada, öğrencilerin derste siber aylaklık davranış puanları ile sosyal medya hesap sayıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edildi. Bir başka çalışmada da sosyal medya hesap sayısı fazla olan veya sosyal medya hesaplarını derslerde sıklıkla kontrol eden öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin diğer öğrencilere göre anlamlı biçimde yüksek olduğu gözlenmiştir (Gezgin, Arslantaş ve Şumuer, 2018, s. 420). Şenel ve meslektaşlarının (2019, s. 103), üniversite öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada kullanılan uygulama sayısının fazla olmasının öğrencilerin daha fazla siber aylaklık davranışı göstermesine yol açtığı belirtilmektedir. Sosyal medya ortamına aşinalığın ve ilginin fazla olması bu platforma her koşulda katılmayı kolaylaştırmaktadır. Her geçen gün kendini

yenileyen ya da yeni araçlar geliştiren sosyal medya ortamında daha fazla uygulamaya katılım sağlamak, beraberinde sosyal medya araçlarını daha fazla kullanma ve her ortamda sosyal medyaya katılma eğilimini güçlendirmektedir. Sosyal medya platformunda daha fazla hesaba sahip olmak, siber ortamda dâhil olunan etkileşim ağını çeşitlendirmektedir. Etkileşim ağlarına üyeliklerin artması çevrimiçi ortamda daha fazla görünür olma ve sosyal medyaya aktif katılım sonucunu doğurabilmektedir. Bu bakımdan çevrim dışı olarak nitelendirilebileceğimiz ders ortamı ve ders ortamına özgü ilişkiler ve etkileşimler akışkan nitelikteki çevrim içi ortamın, bir başka deyişle siber uzamın gölgesinde kalabilmektedir.

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin derste siber aylaklık davranışlarını yordayan faktörler arasında internet bağımlılığı düzeyinin tek başına güçlü bir kestirici olduğu belirlendi. İnternet bağımlılığı tek başına derste siber aylaklığın toplam varyansının %35'ini açıklamaktadır. Sahip olunan sosyal medya hesabı sayısı ve cinsiyet değişkenlerinin siber aylaklığın toplam varyansını açıklamada toplam %2'lik değişim gücüne sahip olduğu belirlendi. İnternet bağımlılığı, sahip olunan sosyal medya hesabı sayısı ve cinsiyetin birlikte %37'lik açıklama gücüne sahip olduğu sonucuna ulaşıldı. Araştırmanın ortaya çıkardığı modele göre derste siber aylaklığı yüksek düzeyde yordayan değişken internet bağımlılığıdır. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyi arttıkça derste siber aylaklık davranışı gösterme olasılığı artmaktadır. Modelde cinsiyetin ve sahip olunan sosyal medya hesabı sayısı değişkenlerinin, derste siber aylaklığın toplam varyansını açıklamada istatistiki bakımdan anlamlı ancak kestirme gücü zayıf yordayıcılar olduğu tespit edildi.

Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin derste siber aylaklık davranışlarını etkileyen faktörler arasında internet bağımlılığının oldukça güçlü etkiye sahip bir değişken olduğu tespit edildi. Bu sonuç, derste siber aylaklık davranışının eğitim ortamını aşabilen yönlerinin olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Gündelik hayatlarında interneti daha fazla kullanan üniversite öğrencilerinin ders ortamında ya da sürecinde de bu davranışlarını devam ettirdikleri anlaşılmaktadır. Genellikle siber uzama daha fazla katılan öğrenciler, bu davranışlarını eğitim ortamına da yansıtılmaktadırlar. Bu bakımdan derste siber aylaklık davranışlarının, ders mekânını ya da ders zamanını aşan daha doğrusu eğitim ve öğretimin sınırlarını aşan eğilimlerle bağlantılı olabileceği söylenebilir. Günlük hayatında, hâlihazırda internet kullanma eğilimi ve yatkınlığı güçlü olan bireylerin derste siber aylaklık davranışı sergileme olasılığı artmaktadır. Yeni iletişim teknolojilerinin inşa ettiği siber ortama ölçsüz ya da kontrolsüz biçimde katılma eğilimi güçlendikçe, eğitim ortamlarında zamanın (ders saatleri) ve mekânın (derslikler) belirlediği amaçların dışına çıkarak interneti kullanma eğilimi güçlenmektedir.

Bu araştırmada derste siber aylaklık davranışları ve internet bağımlılığı, istatistiki düzenlilikleri ortaya çıkarmayı amaçlayan nicel araştırma yöntemleri ile incelenmiştir. Bu bakımdan bu araştırma, nicel araştırmaların sınırlılığına tâbidir. Daha sonra yapılacak araştırmalarda internet bağımlılığı ile siber aylaklık davranışları arasındaki bağlantılar nitel ya da karma araştırma yöntemleriyle ele alınabilir.

Copyright © 2020 **Republic of Turkey Ministry of Youth and Sports**

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Journal of Youth Research • December 2020 • 8(Special Issue) • 24-29

ISSN 2147-8473

Received | 25 Apr 2020

Accepted | 10 Dec 2020

ANALYSIS / RESEARCH

EXTENDED ABSTRACT

Internet Addiction in University Youth and In-Class Cyberloafing

Çağdaş Ümit Yazgan*

Ahmet Faruk Yıldırım**

24

Introduction

Today's communication tools have broken traditional boundaries of space and time (Harvey, 1997). Individuals have begun to live in fragmented and increasingly isolated parallel universes that do not share the same time zones (Castells, 2013). Cyber relationships have started to overcome real behaviors (Bauman, 2012). Consequently, problematic practices have emerged such as Internet addiction, what may be described as becoming excessively entangled in this virtual cyber world, and cyberloafing, an escape from the obligations of the offline world. Cyberloafing and Internet addiction, both of which are frequently encountered in educational environments, are actually related to sociological changes that are themselves caused by new communication systems.

* Asst. Prof., Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Department of Sociology, cumityazgan@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3290-4202

** Asst. Prof., Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Department of Sociology, afyildirim@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8743-2740

Method

This study examines in-class cyberloafing behaviors, meaning university students' use of the Internet to shirk classroom obligations. This study aims to identify the variables possibly associated with in-class cyberloafing and to what extent Internet addiction affects it. The study sample consisted of 438 undergraduate students enrolled in a state university in Turkey who were selected through proportionate stratified sampling. We used quantitative research methods, a personal information form, the Cyberloafing Scale, and the Internet Addiction Scale to collect data. Answers to the following questions were sought:

1. What are students' cyberloafing behaviors and Internet addiction levels?
2. Is there a significant difference between students' demographic qualities (e.g., gender, high school type, their place of birth, number of social media accounts, amount of time spend using the Internet, and satisfaction level) and their in-class cyberloafing behaviors?
3. To what extent do students' internet addiction scores predict their in-class cyberloafing behaviors?

Findings

University students' scores on both the Cyberloafing Scale and Internet Addiction Scale differed significantly by gender ($p < 0.01$), with males having significantly higher scores than females. We also uncovered a weak, positive correlation between cyberloafing and number of social media accounts, amount of daily Internet usage, and amount of time spend watching TV.

The stepwise multiple regression analysis conducted to predict cyberloafing scores was completed in three stages. During the first stage, we determined that students' Internet addiction scores ($\beta = 0.595$) explained 35% ($R^2 = 0.354$; $p < 0.01$) of the total variance of their cyberloafing scores. During the second step, the number of social media accounts owned ($\beta = 0.100$) was added to the model in addition to Internet addiction ($\beta = 0.578$). We subsequently found that Internet addiction and the number of social media accounts owned together explained 36% ($R^2 = 0.363$; $p < 0.05$) of the total variance of in-class cyberloafing. During the third step, gender ($\beta = 0.91$) was added to the model with Internet addiction ($\beta = 0.554$), and the number of social media accounts owned ($\beta = 0.96$). As a result, we found that these three variables together explained 37% ($R^2 = 0.371$; $p < 0.05$) of the total variance of in-class cyberloafing.

Discussion and Results

University students' scores on the Cyberloafing and Internet Addiction scales differed significantly by gender, with males having earned significantly higher scores than females. We also found there to be a weak, positive correlation between cyberloafing and the

number of social media accounts, amount of time spent daily on the Internet, and the amount of time spent watching TV per day. Internet addiction was found to be a very strong predictor of in-class cyberloafing behaviors. We concluded that Internet addiction alone explains 35% of the total variance of in-class cyberloafing, meaning that university students who use the Internet more in their daily lives are more likely to do so in the classroom. In this respect, we can conclude that in-class cyberloafing behaviors may be related to tendencies outside of the classroom and education altogether, as using the Internet in a disproportionate or uncontrolled manner amplifies one's tendency to use it in educational environments beyond classes' educational objectives.

Kaynakça/References

- Akbulut, Y., Dursun, Ö. Ö., Dönmez, O., & Şahin, Y. L. (2016). In search of a measure to investigate cyberloafing in educational settings. *Computers in Human Behavior*, 55, 616-625. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.11.002>
- Akgün, F. (2019). Lise öğrencilerinin derslerdeki siber aylıklık davranışlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. 45 (201), 79-108. <https://doi.org/10.15390/EB.2019.8419>
- Alan, H. (2019). Sosyal ağ kullanımı yoğunluğu ve sanal kaytarma davranışları: Üniversite öğrencileri üzerine bir inceleme. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 112-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cybd/issue/49666/495333>
- Arabaci, B. (2017). Investigation faculty of education students' cyberloafing behaviors in terms of various variables. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 16(1), 72-82. <http://www.tojet.net/volumes/v16i1.pdf#page=83>
- Anandarajan, M., Devine, P. & Simmers, C. A. (2004). A multidimensional scaling approach to personal web usage in the workplace in M. Anandarajan and C. A. Simmers (Eds.), *Personal Web Usage in the Workplace: a Guide to Effective Human Resources Management* (pp. 61-79). Hershey, PA: Information Science Publishing. <https://doi.org/10.4018 / 978-1-59140-148-3.ch004>
- Anandarajan, M. & Simmers, C. A. (2005). Developing human capital through personal web use in the workplace: Mapping employee perceptions, *Communications of the Association for Information Systems*, 15, 776-791. <https://doi.org/10.17705/1CAIS.01541>
- Arslan, A ve Bardakçı, S.(2020). Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin iletişim becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8 (20), 36-70. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/genclikarastirmalari/issue/55138/669994>
- Ayazlar, R. A., Sayman, E., ve Çınar, M. (2018). Turizm öğrencilerinin stajda sanal kaytarma eylemleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 24-37. <https://doi.org/10.30803/adusobed.374911>
- Bağrıaçık Yılmaz, A. (2017). Lisansüstü öğrencilerinin siber aylıklık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Karma bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(2), 113-134. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.569532>
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1), 5-22.
- Baturay, M. H. & Toker, S. (2015). An investigation of the impact of demographics on cyberloafing from an educational setting angle. *Computers in Human Behavior*, 50, 358-366. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.03.081>
- Bauman, Z. (2005). *Küreselleşme*. (Çev: A. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı.
- Bauman, Z. (2012). *Akışkan modern dünyadan 44 mektup* (çev. P. Sıral). İstanbul: Habitus.
- Bayhan, V. (2011). Lise öğrencilerinde internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı: Malatya uygulaması. *Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. http://ab.org.tr/ab11/kitap/bayhan_AB11.pdf
- Beugre, C. D. & Daeryong, K. (2006). Cyberloafing: Vice or virtue? in Mehdi Khosrow-Pour-Ed.book, *Emerging Trends and Challenges in Information Technology Management*, pp.834-835.

- Blanchard, A. L. & Henle, C. A. (2008). Correlates of different forms of cyberloafing: the role of norms and external locus of control. *Computers in Human Behavior*, 24(3), 1067-1084. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2007.03.008>
- Castells, M. (2013). *Ağ Toplumunun Yükselişi-Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür* (Çev. E. Kılıç). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi..
- Çakır-Balta, Ö. ve Horzum, M. B. (2008). İnternet bağımlılığı testi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 7(13), 99-121. https://www.researchgate.net/publication/272357837_INTERNET_BAGIMLILIGI_TESTI
- Çok, R. ve Kutlu, M. (2018). Üniversite öğrencilerin ders esnasında ders dışı internet kullanım davranışları ile akademik güdülenme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4(1), 1-21. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jilses/issue/38155/412013>
- Dikmen, M. ve Tuncer, M. (2018). İnternet bağımlılığının aile ilişkilerine etkisi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 5 (1), 34-52. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ojtac/issue/37667/366481>
- Durak, H. (2019). Investigation of nomophobia and smartphone addiction predictors among adolescents in Turkey: Demographic variables and academic performance. *The Social Science Journal*, 56(4), 492-517. <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2018.09.003>
- Dursun, Ö. Ö., Dönmez, O. & Akbulut, Y. (2018). Predictors of cyberloafing among preservice information technology teachers. *Contemporary Educational Technology*, 2018, 9(1), 22-41. <https://doi.org/10.30935/cedtech/6209>
- Gerow, J. E., Galluch, P. S. ve Thatcher, J. B. (2010). To slack or not to slack: internet usage in the classroom. *Journal of Information Technology Theory and Application*, 11(3), 5-23.
- Gezgin, D. M., Kamalı-Arsıntaş, T. K., ve Şumuer, E. (2018). Meslek lisesi öğrencilerinin siber aylıklık düzeyinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(2), 408-424. <https://doi.org/10.12984/eggefd.344675>
- Hamade, S. N. (2009). Internet addiction among university students in Kuwait. *Digest of Middle East Studies*, 18(2), 4-16. <https://doi.org/10.1111/j.1949-3606.2009.tb01101.x>
- Harvey, D. (1997). *Postmodernliğin Durumu*, (çev.) Sungur Savran, Metis, İstanbul.
- Kalaycı, E. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Siber Aylıklık Davranışları İle Öz Düzenleme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Ankara.
- Kaplan, M. ve Çetinkaya, A. (2014). Sanal kaytarma ve demografik özellikler açısından farklılıklar: Otel işletmelerinde bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 26-34. <https://doi.org/10.17123/atad.vol25iss114726>
- Kılıç, M. (2017). Gençlik Şiddet ve Serbest Zaman, Genişletilmiş 2. Baskı, *Düzce: Düzce Üniversitesi Yayınları*.
- Kırnık, D., Susam, E. ve Özbek, R. (2019). Öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeyi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 976-986. <https://doi.org/10.17679/inuefd.610723>
- Kurun, M. ve Çobanoğlu, F. (2019). Okul yöneticilerinin yönetsel ve sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişki. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 134-152. <https://doi.org/10.21733/ibad.611278>
- Korucu, A. T. ve Kara, S. (2019). Öğretmen adaylarının derslerde akıllı telefon siber aylıklık düzeyleri ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 1(1), 42-57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bited/issue/50545/631818>
- Lim, V. K. (2002). The it way of loafing on the job: Cyberloafing, neutralizing and organizational justice. *Journal of organizational behavior: the international journal of industrial, occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 23(5), 675-694. <https://doi.org/10.1002/job.161>
- Odacı, H. (2011). Academic self-efficacy and academic procrastination as predictors of problematic internet use in university students. *Computers & Education*, 57(1), 1109-1113. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.01.005>
- Özkalp E., Aydın U. ve Tekeli S. (2012). Sapkın örgütsel davranışlar ve çalışma yaşamında yeni bir olgu: Sanal kaytarma (cyberloafing) ve iş ilişkilerine etkileri. *Çimento İşveren Sendikası Dergisi*, 26(2), 18-33.
- Özkalp, E. ve Yıldız, H. (2018). Olumlu ve olumsuz sanal kaytarma davranışlarının işteki stres üzerindeki etkisi. *İs, Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 20(1), 57-74. <https://doi.org/10.4026/iscguc.422382>

- Palladan, A. A. (2018). Moderating effects of cyberloafing activity on innovative work behaviour and lecturers job performance. *International Journal of Advanced Studies in Social Science & Innovation*, 2(1), 28-49. <https://doi.org/10.30690/ijassi.21.03>
- Polit, D.F. & Beck, C.T. (2010). *Essentials of Nursing Research: Appraising Evidence for Nursing Practice*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.
- Saritepeci, M. (2019). Predictors of cyberloafing among high school students: Unauthorized access to school network, metacognitive awareness and smartphone addiction. *Education and Information Technologies*, 1-19. <https://doi.org/10.1007/s10639-019-10042-0>
- Seçkin, Z. ve Kerse, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma davranışları ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Ampirik bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 89-110. <https://dergipark.org.tr/en/pub/aksarayiibd/issue/34899/392065>
- Shaw, M. & Black, D. W. (2008). Internet Addiction: Definition, Assessment, Epidemiology and Clinical Management.. *CNS drugs*, 22(5), 353-365. <https://doi.org/10.2165/00023210-200822050-00001>
- Sivrikova, N., Roslyakova, S., Sokolova, N., & Moiseeva, E. (2019). Assessing of use of the Internet for personal reasons at lessons at school: a validation of the cyberloafing scale. In shs web of conferences (Vol. 70, p. 06010). EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20197006010>
- Soh, P. C. H., Yeik, K. Y. & Lim, V. K. (2018). Understanding cyberloafing by students through the lens of an extended theory of planned behavior. *First Monday*, 23(6).
- Suler, J. (2004). Computer and Cyberspace "Addiction". *International Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 1(4), 359-362. <https://doi.org/10.1002/aps.90>
- Sütüoğlu, T. (2015). Sosyal paylaşım ağlarında gençlerin sosyalleşme ve kimlik inşası süreçleri: Facebook örneği. *Folklor/Edebiyat*, 21(83), 125-147. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fe/issue/26049/274365>
- Şenel, S., Günaydın, S., Sarıtaş, M. T. ve Çiğdem, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin siber aylıklık seviyelerini yordayan faktörler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 95-105. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2376>
- Tanrıverdi, Ö. & Karaca, F. (2018). Ergenlerin demografik özelliklerine göre bilişsel kapılma ve siber aylıklık etkinlik düzeylerinin incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5, 285-315. <https://doi.org/10.15805/2018.5.2.0052>
- Timisi, N. (2005). Sanallığın Gerçekliği: internetin kimlik ve topluluk alanlarına girişi. M. Binark ve B. Kılıçbay (Ed.), *İnternet, Toplum, Kültür* içinde (s.89-105). Ankara: Epos Yayınları,
- Tutgun-Ünal, A ve Bozkurt, V. (2020). Sosyal medya bağımlılığı belirtileri üzerine etki eden faktörler. M. Şeker, Y. Buldukluk, C. Korkut ve M. Doğrul (Ed.), İç: *Bilişim Teknolojileri ve İletişim: Birey ve Toplum Güvenliği* içinde (s.163-191). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Ulusoy, H. ve Gültekin Benli, D. (2017). Akademisyenlerin sanal kaytarma davranışları: Bir kamu üniversitesi örneği. *Journal of International Social Research*, 10(54). <https://doi.org/10.17719/jisr.20175434661>
- Varol, F. ve Yıldırım, E. (2017). Siberaylıklık: Öğretmen adayları ve mobil teknolojiler. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 13(3). <https://doi.org/10.17860/mersinefd.321313>
- Varol, F., & Yıldırım, E. (2018). An examination of cyberloafing behaviors in classrooms from students' perspectives. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 9(1), 26-46. <https://doi.org/10.17569/tojqi.349800>
- Varol, F., & Yıldırım, E. (2019). Cyberloafing in higher education: Reasons and suggestions from students' perspectives. *Technology, Knowledge and Learning*, 24(1), 129-142 <https://doi.org/10.1007/s10758-017-9340-1>
- Vitak, J., Crouse, J., & LaRouse, R. (2011). Personal Internet use at work: Understanding cyberslacking. *Computers in Human Behavior*, 27, 1751-1759. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.03.002>
- Widyanto, L., & McMurrin, M. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(4), 443-450. <https://doi.org/10.1089/cpb.2004.7.443>
- Wu, J., Mei, W., & Ugrin, J. C. (2018). Student cyberloafing in and out of the classroom in China and the relationship with student performance. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 21(3), 199-204. <https://doi.org/10.1089/cyber.2017.0397>
- Yaşar, S. & Yurdugül, H. (2013). The investigation of relation between cyberloafing activities and cyberloafing behaviors in higher education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 600-604. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.114>

- Young, K. S. (1998). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3), 237-244. <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>
- Young, K. (1999). Internet addiction: evaluation and treatment. *Student British Medical Journal*, 7, 351-352. <https://doi.org/10.1136/sbmj.9910351>
- Zoghbi-Manrique-de-Lara, P. (2012). Reconsidering the boundaries of the cyberloafing activity: The case of a university. *Behaviour & Information Technology*, 31(5), 469-479. <https://doi.org/10.1080/0144929X.2010.549511>